

FORESTS DELS POBLES

Número 9 • Estiu 2026

© Dolors Gibert

La revista d'ELFOCAT

L'Associació d'Entitats Locals
Propietàries Forestals a Catalunya

FORESTS DELS POBLES

La revista d'ELFOCAT

Número 9 • Estiu 2026

CONSELL DE REDACCIÓ

ELFOCAT: Martí Riera i Rovira, Josep Lluís Piqué i Subirana,
Narcís Ribes i Besalú

Carles B. Gorbs (direcció)
Olga Prat i Plans (coordinació i redacció)

CORRECCIÓ

Jordi Jové i Gestí

DISSENY

Anna Fenoy i Vinuesa

Fotografia de la portada:
Tronc fumejant per un incendi.
Dolors Gibert ©

www.elfocat.cat

Amb el suport de:

**Generalitat
de Catalunya**

**Diputació
Barcelona**

Diputació de Lleida

**Diputació
de Girona**

Editorial

L'estiu del 2026, el més càlid mesurat a Catalunya, ha situat els incendis forestals al centre del debat públic. No són episodis aïllats, sinó la manifestació més visible d'un territori cada vegada més vulnerable per l'escalfament, les sequeres, l'acumulació de combustible forestal i l'abandonament de l'activitat agrària i forestal.

L'incendi de Senet, al municipi de Vilaller, n'ha estat una mostra significativa. Originat per un llamp, va afectar unes 108 ha de terreny forestal, en part dins la zona perifèrica de protecció del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, i va necessitar set dies per ser controlat. La dificultat d'accés, els forts pendents, la inestabilitat meteorològica i la formació de pirocúmul·ls van condicionar els treballs d'extinció. Senet ens recorda que ni tan sols els boscos d'alta muntanya queden al marge del nou escenari d'incendis.

© Dolors Gibert

Cal reconèixer la gran tasca dels Bombers, els Agents Rurals, les ADF i els serveis locals en les emergències. Però un sistema d'extinció excel·lent no pot compensar indefinidament la vulnerabilitat creixent del territori. La qüestió no és només com apaguem millor els incendis, sinó com gestionem el país perquè el foc tingui menys capacitat de convertir-se en una catàstrofe.

Aquesta prevenció exigeix boscos més resilents, paisatges agroforestals en mosaic, ramaderia extensiva, infraestructures estratègiques ben mantingudes i una bioeconomia forestal capaç de donar sortida a la fusta i la biomassa. En tot això els ens locals propietaris de forests tenen un paper determinant. Som titulars de prop del 25 % dels boscos de Catalunya i actuem, alhora, com a propietaris, administració forestal local i dinamitzadors de l'activitat rural.

Tanmateix, molts municipis i EMD, especialment els més petits, afronten una manca de capacitat tècnica i financera, procediments i normativa complexos, ajuts poc

estables, fet que dificulta actuar a escala de paisatge. Cal reforçar el model de gestió, garantir recursos estables i plurianuals, simplificar la tramitació, avançar cap a una governança compartida amb la Generalitat i crear una Oficina de Gestió de Forests Locals (OGFL).

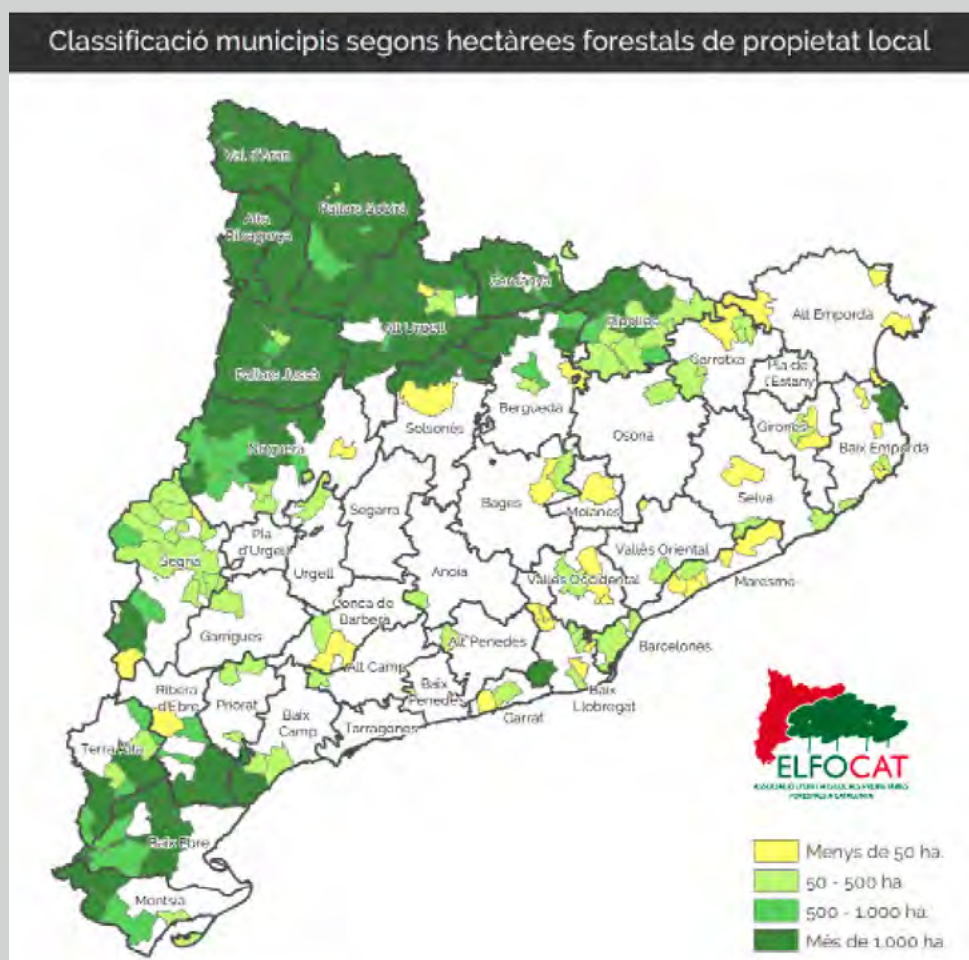
La prevenció dels grans incendis i el cost de mantenir el territori no poden recaure només sobre els municipis rurals i les persones que hi viuen i hi treballen. És una responsabilitat de país. Des d'ELFOCAT continuarem treballant perquè les forests dels pobles disposin dels mitjans, el reconeixement i la capacitat de gestió necessaris per protegir un patrimoni que és de tots.

ELFOCAT

L'Associació d'Entitats Locals Propietàries Forestals a Catalunya (ELFOCAT) agrupa els ens locals públics amb patrimoni forestal o amb gran vinculació amb el sector forestal de Catalunya.

Podeu veure els objectius de l'entitat clicant aquí,
així com conèixer-ne els membres que conformen la Junta de Govern
i els ens associats.

Associació ELFOCAT

Plaça de la Trobada, s/n (edifici Ajuntament) 25700 Montferrer (Alt Urgell), Lleida

www.elfocat.cat

Sumari

Notícies

ELFOCAT celebra l'Assemblea Ordinària 2026	7
Participació en la Taula de Treball - Living Lab de Ponent	8
Catalunya, país de boscos	8
Signatura del conveni entre ELFOCAT i la Diputació de Barcelona	9
ELFOCAT participa en la II Trobada de Municipis Rurals	10
ELFOCAT assisteix a la revalidació de la targeta verda de la UNESCO al Geoparc Orígens Pirineus	11

Article

La Diputació de Girona i la promoció de la biomassa: una aposta estratègica per a la transició energètica i la gestió forestal sostenible	12
--	-----------

Ens associats

Vall de Boí	20
La Coma i la Pedra	26
La Fatarella	31

Accions d'ELFOCAT

ELFOCAT celebra l'Assemblea Ordinària 2026

El passat 17 de juny va tenir lloc, a la sala d'actes del Consell Comarcal de l'Alt Urgell, a la Seu d'Urgell, l'Assemblea Ordinària d'ELFOCAT 2026, en què es va informar sobre diversos aspectes relacionats amb l'estructura, les activitats i el pressupost de l'entitat, i es van aprovar.

L'Assemblea, que va comptar amb la presència de Jaume Minguell, director general de Boscos de la Generalitat de Catalunya, no només va tractar els aspectes habituals vinculats al funcionament de l'entitat; també va acollir la presentació de la plataforma de digitalització FORESTLOCAL per a les forests de titularitat dels ens locals, amb les exposicions de Carli Farràs, d'i2CAT, i Gemma Boix i Lluís Vicens, del SIGTE de la Universitat de Girona. Alhora es van donar a conèixer les conclusions de

l'activitat de demostració promoguda per ELFOCAT "Ús d'eines digitals per a la cubicació de la fusta", a càrrec d'Adriano Raddi i Gerard Alcoverro, del Centre de Ciència i Tecnologia Forestal de Catalunya (CTFC). Finalment, la sessió va incloure un avançament del llibre editat per ELFOCAT *Atles de les forests dels ens locals*, del doctor Josep Gordi. En aquest cas, es va lliurar als assistents un exemplar del primer volum, "Pirineu occidental i les Terres de l'Ebre". 🌱

Participació en la Taula de Treball – Living Lab de Ponent

El 26 de maig d'enguany, ELFOCAT va participar en la Taula de Treball - Living Lab de Ponent, en el marc del Life-eCOadapt50. La jornada, que va tenir lloc al Consell Comarcal del Pla d'Urgell, a Mollerussa, va esdevenir "un espai participatiu per compartir, debatre i validar propostes d'acció d'adaptació al canvi climàtic al territori, amb l'objectiu de construir conjuntament un Ponent més resilient, sostenible i preparat per als reptes climàtics".

Durant la sessió es va parlar de l'estat actual del projecte Life-eCOadapt50 i a continua-

ció es van presentar les diverses propostes d'acció a desenvolupar al territori de Ponent, per a la seva posterior valoració en comú (en aquest sentit, es va decidir aprovar-ne dues de noves amb vista a l'adaptació al canvi climàtic). Finalment, abans de la cloenda, es va establir un espai de debat i participació. 🌱

Catalunya, país de boscos

Arran dels importants incendis que malauradament s'han registrat aquest estiu en diversos països, i també a Catalunya, creiem que és interessant consultar diversos fragments del llibre que, des d'ELFOCAT, es va editar amb referència a la gestió dels nostres boscos. Es tracta de l'obra **La gestió de les forests dels pobles**, dels periodistes Olga Prat i Carles B. Gorbs, amb la coordinació general de Narcís Ribes i les fotografies de Dolors Gibert. A l'obra es fa un recorregut per la realitat de les forests comunals, descobrint-ne les característiques i l'essència de la seva protecció, usos i manteniment. 🌱

Signatura del conveni entre ELFOCAT i la Diputació de Barcelona

El passat 21 de maig es va dur a terme la signatura del conveni entre ELFOCAT i la Diputació de Barcelona (DIBA) a la seu d'aquest ens, a la Ciutat Comtal. L'objecte d'aquest conveni és definir les condicions de la col·laboració entre ambdues entitats, en les accions de suport legal, coneixement, promoció i dinamització de la gestió forestal dels boscos públics d'àmbit local, especialment de la demarcació de Barcelona, i de divulgació dels seus valors naturals i culturals a l'entorn local a la societat en general. 🌿

D'esquerra a dreta i drets, el coordinador de l'Àrea d'Espais Naturals i Infraestructura Verda (DIBA), Carlos Garcia Oquillas, i el gerent d'ELFOCAT, Narcís Ribes. Asseguts, el president d'ELFOCAT, Martí Riera, i el diputat de Territori, Jordi Fàbrega (DIBA).

ELFOCAT participa en la II Trobada de Municipis Rurals

ELFOCAT va participar, el passat 11 de juliol, en la II Trobada de Municipis Rurals, celebrada a Vergós de Cervera. La Trobada és, com indica la Generalitat de Catalunya, "un esdeveniment de treball i debat que reuneix alcaldes, representants municipals i institucions per abordar els principals reptes del món rural. Es tracta d'un espai de trobada i coordinació per impulsar polítiques que garanteixin l'equilibri territorial i millorin la qualitat de vida als municipis rurals".

Aquesta jornada va tenir lloc un any després de l'aprovació de l'Estatut dels municipis rurals, considerat des de la Federació de Municipis de Catalunya com "una eina viva, útil i transformadora, que reforça la governança de les polítiques rurals, combat el despoblament amb una visió transversal i posa el focus en prioritats com habitatge, escoles rurals, mobilitat, connectivitat i finançament d'aquests municipis".

La II Trobada de Municipis Rurals es va desenvolupar mitjançant tres **debats sobre urbanisme, seguretat i educació al món rural**, i va comptar amb la presència del president de la Generalitat, Salvador Illa, així com del conseller de Presidència, Albert Dalmau; la consellera d'Interior, Núria Parlón; la consellera d'Educació, Ester Niubó, i el conseller de Justícia, Ramon Espadaler.

Durant l'acte es van reconèixer els passos que s'estan fent en el món rural: es va valorar positivament el citat Estatut dels municipis rurals,

ahora que es va fer palès el molt camí que queda per recórrer. Ahora, es va mencionar l'acord que el Govern de la Generalitat ha activat sobre el Pla de pobles 2026-2030. Aquest acord injecta 400 milions d'euros en quatre anys (uns 100 milions d'euros anuals) per revitalitzar, fixar la població i fer front al despoblament als municipis més petits de Catalunya.

Pel que fa a les trobades, es preveu que se celebrin cada any amb l'objectiu de "donar continuïtat al diàleg i al treball conjunt entre el Govern i els municipis rurals". 🌱

ELFOCAT assisteix a la revalidació de la targeta verda de la UNESCO al Geoparc Orígens Pirineus

El Geoparc Orígens Pirineus ha superat amb èxit el procés de revalidació al qual es va sotmetre l'any passat i ha obtingut novament **la targeta verda, la màxima qualificació que la UNESCO concedeix als seus geoparcs mundials**. Aquest reconeixement certifica que el territori continua complint els estàndards de qualitat exigits per l'organisme internacional i li permet mantenir l'acreditació durant un nou període de quatre anys, fins al 31 de desembre de 2029.

ELFOCAT ha assistit a la revalidació de la targeta verda, atès que **nou dels municipis que integren el Geoparc Orígens Pirineus estan associats a l'Associació**.

Consolidant la projecció del territori

Es tracta de la segona targeta verda consecutiva per al Geoparc Orígens, que ja va obtenir aquesta distinció l'any 2021. El resultat, doncs, consolida la projecció internacional del territori i avala la feina desenvolupada en àmbits com ara la conservació del patrimoni geològic, la recerca, l'educació, la divulgació, el desenvolupament local sostenible i el treball en xarxa local i internacional.

El **Geoparc Orígens** és el segon territori català amb aquesta designació, després del Geoparc Mundial UNESCO de la Catalunya central. Va ser designat com a geoparc el 17 d'abril del 2018, quan va entrar a formar part

de la Xarxa Mundial de Geoparcs de la UNESCO. Es tracta d'un territori de poc més de 2.000 km², integrat per 19 municipis de quatre comarques lleidatanes –el Pallars Jussà, la Noguera, el Pallars Sobirà i l'Alt Urgell– i compta amb el suport del Departament de Territori, Habitatge i Transició Ecològica de la Generalitat de Catalunya, del Patronat de Promoció Econòmica de la Diputació de Lleida i de l'Institut per al Desenvolupament i la Promoció de l'Alt Pirineu i Aran (IDAPA).

Cal afegir que els espais geoparc treballen, entre molts altres aspectes, en projectes de gestió i prevenció d'incendis, on ELFOCAT pot col·laborar activament. 🌿

© Geoparc Orígens Pirineus

L'article

La Diputació de Girona i la promoció de la biomassa: una aposta estratègica per a la transició energètica i la gestió forestal sostenible

La Diputació de Girona ha desenvolupat durant els darrers anys una estratègia integral basada en l'aprofitament sostenible de la biomassa forestal. A més, complementa les seves actuacions en matèria de bioenergia i transició energètica amb un programa de càpsules formatives mensuals adreçades a personal tècnic municipal, càrrecs electes i professionals del sector. En aquest marc, per exemple, el mes d'octubre es dedicarà una càpsula específica a la qualitat de l'estella forestal, amb el tractament d'aspectes com els requisits de qualitat, la traçabilitat, el control de la humitat i les bones pràctiques en el subministrament d'estella procedent de la gestió forestal sostenible.

© Dolors Gibert

Un territori forestal amb grans oportunitats i grans reptes

En plena era d'emergència climàtica i de creixent vulnerabilitat dels boscos, la gestió forestal sostenible esdevé una eina imprescindible per mantenir-ne la salut i la resiliència. **A les comarques gironines, l'abandonament progressiu dels aprofitaments forestals tradicionals ha afavorit una elevada acumulació de biomassa als boscos**, fet que incrementa el risc de grans incendis forestals i agreuja els efectes de sequeres, plagues i altres pertorbacions. En aquest context, la biomassa forestal s'està consolidant durant els darrers anys com una de les principals energies renovables

© Remei Aldrich

tèrmiques i de proximitat, fet que contribueix alhora a la gestió activa dels boscos, a la reducció de la càrrega de combustible forestal i a la dinamització de l'economia local.

Les comarques gironines són un dels territoris més forestals de Catalunya. Mentre que el conjunt del país presenta un 64 % de superfície forestal, **la demarcació de Girona arriba al 72 %, amb un 57 % del territori ocupat per masses arbrades.** Aquesta realitat converteix els boscos gironins en un patrimoni ambiental de primer ordre, i també en un repte de gestió davant l'emergència climàtica, la pèrdua de biodiversitat i l'augment del risc d'incendis forestals que cada vegada es fa més palès i urgent abordar.

En aquest context, la Diputació de Girona ha desenvolupat durant els darrers anys una estratègia integral basada en **l'aprofitament sostenible de la biomassa forestal.** L'objectiu va molt més enllà de generar energia renovable: es tracta de promoure una gestió activa dels boscos, reforçar la prevenció d'incendis, impulsar l'economia local i reduir la dependència dels combustibles fòssils, tot fomentant l'associacionisme.

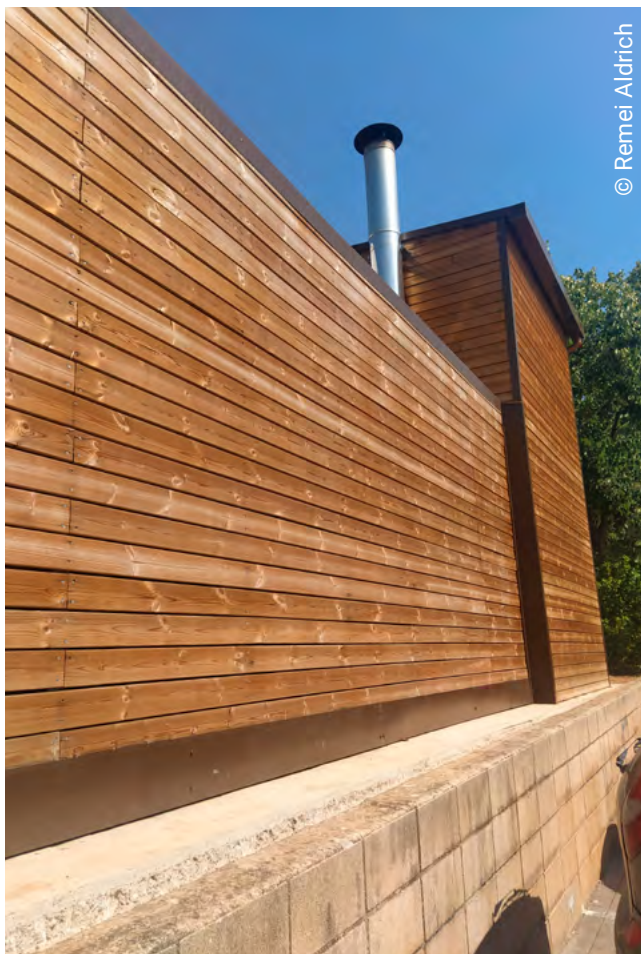

La biomassa forestal es consolida com una de les principals energies renovables tèrmiques i de proximitat, fet que contribueix a la gestió activa dels boscos, la reducció de la càrrega de combustible forestal i la dinamització de l'economia local

El model es basa en un concepte clau: **el futur passa per gestionar el paisatge de manera proactiva i adaptativa.**

Planificar el territori per garantir una biomassa de qualitat

Una de les línies de treball principals de la Di-

© Remel Aldrich

putació és la planificació estratègica territorial. Aquest plantejament parteix de l'anàlisi detallada dels recursos disponibles, de les zones prioritàries per a la prevenció d'incendis i de la vulnerabilitat dels boscos davant el canvi climàtic.

Segons diferents estudis de potencial duts a terme (Clúster de la Biomassa, 2019), les comarques gironines disposen d'un **potencial de producció de biomassa superior a les 500.000 t verdes anuals** i compten amb una dotzena d'empreses productores de biomassa. Paral·lelament, s'han identificat prop de 40.000 ha forestals prioritàries per a la prevenció d'incendis forestals.

La Diputació promou diferents instruments de planificació per mitjà del **Pla de serveis d'as-**

sistència en matèria de gestió forestal i prevenció d'incendis, entre els quals destaquen els plans estratègics de biomassa i els projectes d'ordenació forestal municipal. Aquestes eines permeten definir actuacions a llarg termini, coordinar les administracions i la propietat forestal, i assegurar que la biomassa consumida provingui d'una gestió sostenible.

També cal recordar els resultats del projecte VULNEMAP (CREAF 2017-2019), encarregat per la Diputació de Girona, que analitza la vulnerabilitat dels boscos davant la sequera. Els resultats mostren que els boscos de comarques com la Garrotxa i el Ripollès presenten una elevada sensibilitat, especialment en espècies com el faig i el roure. Aquesta informació és essencial per prioritzar actuacions de gestió forestal adaptativa i anticipar els efectes del canvi climàtic.

La biomassa com a motor de la transició energètica local

La segona gran línia d'actuació és la promoció de calderes i xarxes de calor que cremen estella forestal provinent de boscos locals, en edificis públics, equipaments municipals i també particulars, mitjançant xarxes de calor municipals.

Entre els anys 2014 i 2026, la Diputació de Girona ha impulsat 87 instal·lacions de biomassa destinades a escalfar edificis municipals, incloent-hi calderes i xarxes de calor. **La inversió associada supera els 18 milions d'euros i permet generar anualment més de 22.800 MWh tèrmics.** Aquest consum representa l'**aprofitament d'unes 6.750 t anuals d'estella forestal i contribueix a la gestió dels nostres boscos.**

Els beneficis ambientals són molt significatius. Aquestes instal·lacions eviten cada any l'emissió de més de 5.900 t de CO₂ associa-

La Diputació promou diferents instruments de planificació per mitjà del Pla de serveis d'assistència en matèria de gestió forestal i prevenció d'incendis, entre els quals destaquen els plans estratègics de biomassa i els projectes d'ordenació forestal municipal

des als combustibles fòssils. Al mateix temps, s'estima que es contribueix a la gestió de gairebé 16.000 ha forestals i que es generen una trentena de llocs de treball directes i indirectes vinculats a la cadena de valor de la biomassa.

La Diputació considera aquestes instal·lacions no només com a eines de mitigació climàtica, sinó també com a elements d'adaptació. La substitució de gasoil o gas per biomassa local representa una oportunitat per reduir les emissions de CO₂, millora l'eficiència energètica i consolida un vector energètic renovable i de quilòmetre zero. Paral·lelament, incrementa la demanda de fusta procedent de treballs silvícoles i contribueix a mantenir els boscos gestionats, amb la conseqüent reducció del risc d'incendis forestals.

Per facilitar aquest desplegament, la Diputació ha mantingut una línia continuada des del 2014 de subvencions a través de les campanyes de foment de calderes de biomassa i actualment continua reforçant aquest suport,

mitjançant les **Oficines de Transició Energètica**, que, amb la resta del personal del servei de Medi Ambient de la Diputació de Girona, **ofereixen assessorament tècnic, jurídic i econòmic als municipis** per madurar i operar projectes tèrmics de biomassa.

Garantir una cadena de subministrament sostenible: models de licitacions, la formació i la sensibilització

Un dels aspectes on s'ha treballat més des del model gironí és l'aposta per **assegurar la qualitat, la proximitat i la sostenibilitat de l'estella forestal**.

Els contractes impulsats per la Diputació no es limiten només a la realització d'obres de

© Remei Aldrich

calderes i xarxes. Es fa especial èmfasi en la importància dels **models de contractes del subministrament de combustible i del manteniment preventiu i correctiu de les instal·lacions**. Les instal·lacions de biomassa, en cremar un combustible sòlid i orgànic –amb composició i humitat variables–, tenen un component d'especificitat que requereix una especialització tècnica i tecnològica elevada.

Aquests dos punts (estella de qualitat i manteniment d'instal·lacions) són bàsics per mantenir l'objectiu principal de cuidar els nostres boscos de forma sostinguda en el temps. Si les instal·lacions deixen de funcionar correctament, l'acció de mitigació i d'adaptació dels boscos inicialment assolida perd el sentit i la inversió pública realitzada queda en entredit.

©Remei Aldrich

More de receptes *El bosc a la taula*, publicat per PEFC Catalunya.

S'aposta per assegurar la qualitat, la proximitat i la sostenibilitat de l'estella forestal, i es fa especial èmfasi en la importància dels models de contractes del subministrament de combustible i del manteniment preventiu i correctiu de les instal·lacions

La qualitat de l'estella és cabdal per minimitzar les emissions atmosfèriques, per garantir el bon funcionament, l'eficiència i la durabilitat de les instal·lacions, i contribuir a la protecció del medi ambient i de la salut de les persones.

Al web de la Diputació de Girona (iPlecs), hi ha disponibles els **models de contractes de subministrament d'estella**, que vetllen per una estella amb estàndards de qualitat, (origen, mides, contingut de cendres i fins, humitat del 30 %). A més, s'exigeix que l'estella provingui de gestió forestal sostenible i es valora la reducció de la petjada de carboni associada al transport. El web també conté un model de plecs de manteniment de calderes i xarxes de biomassa, que té en compte el manteniment preventiu i correctiu.

I per fer un seguiment del consum de l'estella i de la qualitat de subministrament, la plataforma www.forestheat.cat és una de les eines que permeten garantir la traçabilitat de la biomassa i millorar el seguiment del seu origen.

© Remei Aldrich

Paral·lelament, es fan inspeccions tècniques de les instal·lacions i dels contractes de subministrament per assegurar-ne el correcte funcionament i mantenir estàndards elevats de qualitat.

La Diputació de Girona complementa les seves actuacions en matèria de bioenergia i transició energètica amb un **programa de càpsules formatives mensuals adreçades a personal tècnic municipal, càrrecs electes i professionals del sector**. Aquestes sessions tenen l'objectiu de difondre coneixement pràctic, compartir experiències i aprofundir en aspectes tècnics relacionats amb les energies renovables, l'eficiència energètica i la descarbonització del territori. En aquest marc, **el mes d'octubre es dedicarà una càpsula específica a la qualitat de l'estella forestal**. La sessió també abordarà aspectes com els requisits de qualitat, la traçabilitat, el control de la humitat i les bones pràctiques en el subministrament d'estella procedent de la gestió forestal sostenible. A la vegada, **estan previstes per aquesta tardor**

dues sessions formatives en format presencial al Ripollès i a la Cerdanya –impartides pel Centre de Ciència i Tecnologia Forestal de Catalunya– en matèria de qualitat de l'estella, per a brigades i gestors de calderes.

La Diputació de Girona també imparteix **cursos formatius dirigits al personal tècnic municipal i als agents del sector**. Després del curs específic de manteniment de calderes de biomassa i xarxes de calor impartit el 2023, **aquest octubre impartirà el curs de manteniment de sistemes tèrmics municipals i eficiència energètica, que també inclou la biomassa**.

Queralbs: un exemple de comunitat bioenergètica

El projecte de Queralbs és probablement un dels exemples més representatius de la filosofia que impulsa la Diputació de Girona. Aquest municipi pirinenc de 197 habitants disposa de dues forests públiques municipals amb

L'experiència de la Diputació de Girona demostra que la biomassa forestal pot esdevenir una eina estratègica per afrontar simultàniament diversos reptes territorials

unes 680 ha arbrades. A partir de la voluntat de cobrir les necessitats energètiques dels equipaments municipals amb energia renovable, l'Ajuntament va iniciar un procés de treball

© Remei Aldrich

conjunt amb l'Oficina de Transició Energètica del Ripollès i la Diputació de Girona per executar una xarxa municipal de calor.

Més enllà de la infraestructura energètica, el projecte de Queralbs introdueix el concepte de "Comunitat Bioenergètica Tèrmica" (CBT). Aquest model busca integrar administració pública, ciutadania i agents privats per compartir una mateixa xarxa de calor, augmentar l'eficiència energètica i garantir que l'aprofitament forestal es tradueixi en beneficis directes per al territori. Es compta amb una xarxa amb dues calderes de 300 kW cadascuna. En la primera fase, executada per un import de 806.485,05 euros, la xarxa ja connecta 18 habitatges, dos equipaments municipals i un hotel.

Conclusions: energia local per transformar el territori

L'experiència de la Diputació de Girona demostra que **la biomassa forestal pot esdevenir una eina estratègica per afrontar simultàniament diversos reptes territorials**. La producció i consum local d'estella contribueixen a **reduir emissions, reforçar la sobirania energètica, generar ocupació rural i donar suport a la gestió dels boscos**.

La clau de l'èxit rau en una visió integral que combina la planificació forestal, el suport tècnic als municipis, la participació ciutadana, els mecanismes de finançament i control de la qualitat del combustible i el manteniment de les xarxes i calderes. Projectes com el de Queralbs mostren que la bioenergia pot anar més enllà de la simple producció d'energia i convertir-se en una eina de desenvolupament local i de cohesió territorial. 🌱

Josep M. Bagot i Belfort
Diputat de Medi Ambient
Diputació de Girona

FES-TE SOCI!

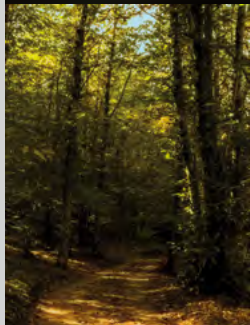

QUÈ FEM PER ALS AJUNTAMENTS?

- Localització forests no UP de propietat local:

Accions de localització i metodologia per localitzar-les des del mateix ajuntament a partir cadastre.

- Diagnosi i dinamització de les forests dels pobles:

Visites personalitzades i definició de mancances i línies de treball: camins forestals, finançament, coordinació amb espais naturals

- Accions sanitat forestal:

Diagnosi anual estat boscos locals i diagnosi personalitzada per a l'ajuntament.

- Activitat pedagògica:

"Amics de les forests dels pobles"

A les escoles i ampliada a colònies municipals.

- Jornades:

Tècniques i de formació, participació a Fira de Lleida (stand a MUNICI-PÀLIA).

- Materials divulgatius com:

Revista *Forests dels Pobles*, Col·lecció bàsica de llibres sobre les forests dels pobles, etc.

- Suport legal i defensa dels interessos:

Dels ajuntaments forestals en tots els àmbits.

- Mapa interactiu i base de dades a la nostra web:

www.elfocat.cat

- Creació del model de conveni de document:

"Pla d'administració municipal" per coordinar accions forestals de forests privades i públiques d'un mateix municipi.

- Premi Forests locals de gestió reconeguda:

Reconeixement a la gestió forestal d'excel·lència i catàleg de forests reconegudes.

Contacta amb nosaltres: +34 621 123 550
elfocat@elfocat.cat

Més informació: www.elfocat.cat

CONEGUEM LES FORESTS DELS POBLES

Vall de Boí

Vall de Boí

<https://www.ajuntamentvalldeboi.cat/>

Comarca: Alta Ribagorça

Població (2025): 1.129 habitants

Superfície: 219,49 km²

Hectàrees de propietat forestal: 5.650 ha

Ajuntament de la Vall de Boí (3.330,5 ha) i Entitat Municipal
Descentralitzada de Durro i Saraís* (2.319,9 ha)

Altitud: 1.111 m

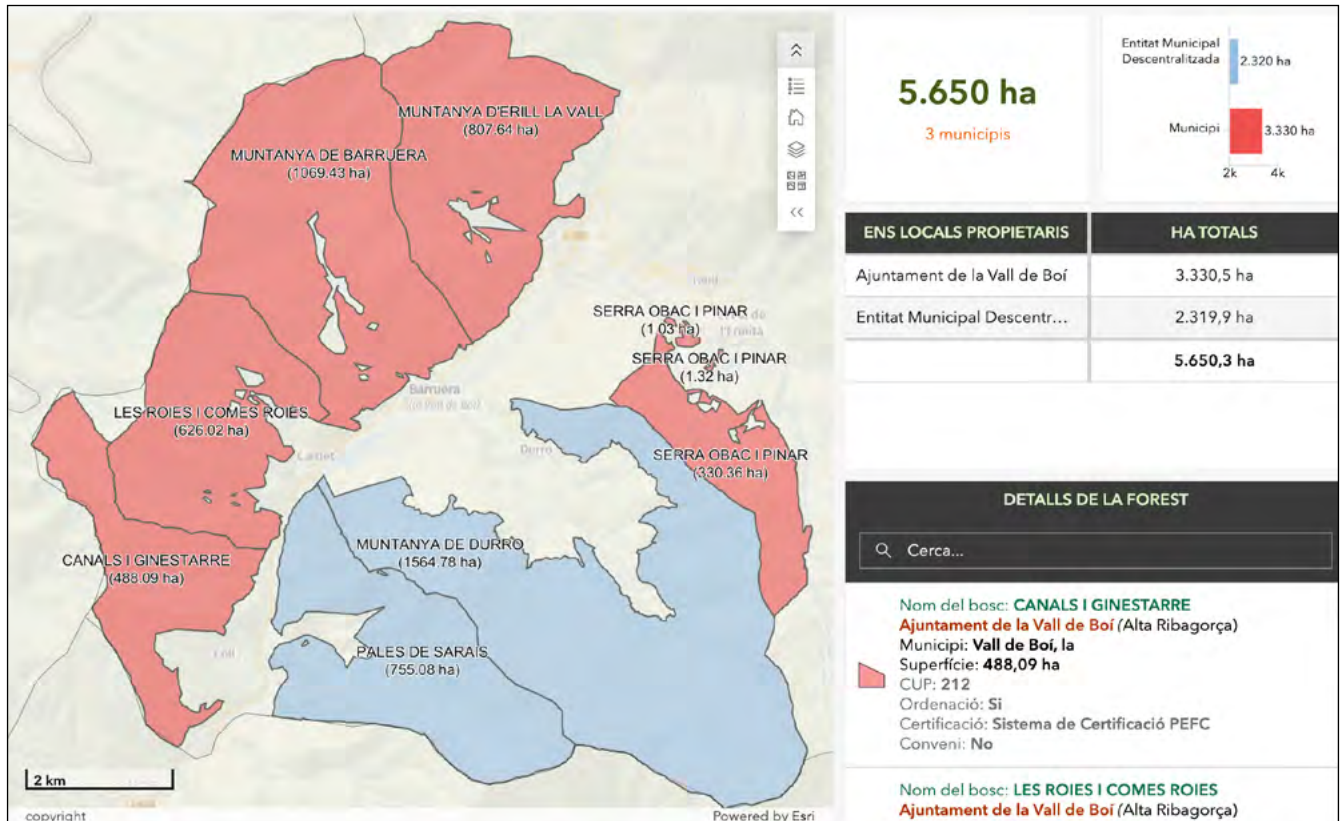
Enllaç mapa

* Durro va ser una entitat independent fins al 1965, any que es va agregar al municipi de la Vall de Boí. Avui encara, jurídicament, és una Entitat Municipal Descentralitzada juntament amb el nucli de Saraís.

• Com definirien el paper del seu ens amb relació a la gestió forestal dels terrenys dels quals és propietari?

L'Ajuntament de la Vall de Boí, conjuntament amb l'Entitat Municipal Descentralitzada de Durro i Saraís, té la responsabilitat de gestionar més de 5.650 ha de forest pública. Aquesta gestió es fonamenta en la conservació dels valors naturals, la prevenció dels incendis forestals, la millora dels hàbitats, l'aprofitament sostenible dels recursos forestals

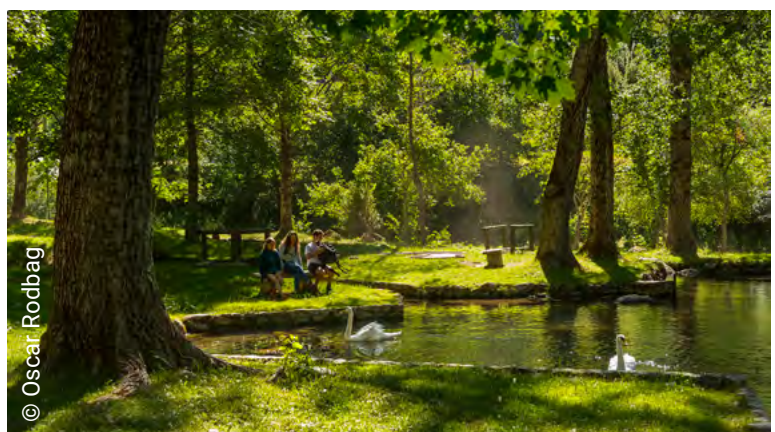
Font: visor de forests públiques d'ELFOCAT, on es detallen les forests locals propietat de l'Ajuntament de la Vall de Boí.

Ajuntament de la Vall de Boí (3.330,5 ha): Canals i Ginestarre (488,09 ha i CUP 212); les Roies i Comes Roies (626,02 ha i CUP 215); muntanya de Barruera (1.069,43 ha i CUP 213); muntanya d'Erill la Vall (807,64 ha i CUP 214) i serra Obac i Pinar (330,36 ha, 6,13 ha, 1,32 ha, 1,03 ha, 0,45 ha i CUP 216).

Entitat Municipal Descentralitzada de Durro i Saraís* (2.319,9 ha): muntanya de Durro (1.564,78 ha i CUP 222) i Pales de Saraís (755,08 ha i CUP 223).

i la preservació d'un paisatge que forma part de la identitat de la vall.

La gestió forestal és també una eina per afrontar els efectes del canvi climàtic, afavorint boscos més resilients i compatibles amb els usos tradicionals del territori, com la ramaderia extensiva, el senderisme o les activitats de natura.

Jardins de Caldes de Boí.

Parc Nacional d'Aigüestortes.

- **Quines accions destacarien, amb relació a aquestes forests?**

Les principals actuacions se centren en la planificació forestal mitjançant la redacció dels plans tècnics de gestió forestal.

Actualment, amb els recursos de què disposem sols ens permeten l'obertura i el manteniment de pistes i camins forestals. Per a la prevenció d'incendis mitjançant aclarides i franges de protecció depenem dels ajuts del departament corresponent de la Generalitat de Catalunya.

Sant Climent de Taüll.

D'altra banda, també es treballa per mantenir els espais oberts de muntanya vinculats a l'activitat ramadera, essencials tant per a la prevenció d'incendis com per a la conservació dels paisatges tradicionals de la Vall de Boí.

- **Quines repercussions econòmiques i beneficis (per a l'entorn, la biodiversitat, la qualitat de vida dels habitants...) se'n deriven, d'aquesta gestió?**

Una bona gestió forestal genera beneficis ambientals, socials i econòmics. Contribueix a reduir el risc d'incendis forestals, protegeix els sòls i els recursos hídrics, afavoreix la biodiversitat i manté un paisatge resilient i de qualitat.

Ahora, els aprofitaments forestals sostenibles poden generar activitat econòmica local, donen suport a les empreses del sector forestal i contribueixen al manteniment de la població al territori. La conservació del medi natural repercuteix directament en la qualitat de vida dels habitants i en l'atractiu de la Vall de Boí com a destinació de natura i muntanya.

- **Quines són les principals característiques dels territoris de què són propietaris?**

Les forests municipals ocupen una gran diversitat d'ambients, des dels boscos de pi negre, pi roig i avet fins als prats alpins i subalpins situats a més de 2.000 m d'altitud.

Una part molt important d'aquest territori forma part de l'entorn del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, així com de diversos espais protegits de la Xarxa Natura 2000. Aquesta riquesa natural conviu amb un patrimoni cultural excepcional, declarat Patrimoni Mundial per la UNESCO gràcies al conjunt d'esglésies romàniques de la Vall de Boí.

- **Quines curiositats ens en pot explicar?**

La Vall de Boí és un dels territoris amb més concentració d'esglésies romàniques d'Europa, però també és una vall modelada durant segles per l'aprofitament forestal i pastoral. Els boscos han proporcionat fusta, llenya i pastures, i han estat imprescindibles per al desenvolupament

© Sergi Boixader

© Oscar Rodbag

De dalt a baix, paisatge i vistes de Nativitat de Durro.

dels pobles de la vall, tot i que ara pateixen un abandonament que cal treballar.

D'altra banda, amb un patrimoni excepcional, a la Vall de Boí la natura i la cultura conviuen de manera única. El Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, les ciutats esglésies romàniques declarades Patrimoni Mundial per la UNESCO, els pobles de pedra, les tradicionals falles —Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat— i una extensa xarxa de camins històrics converteixen el municipi en un referent del turisme sostenible.

© Oscar Rodbag

Sant Feliu de Barruera.

La combinació entre els boscos, les pastures d'alta muntanya, els rius, els estanys i el patrimoni arquitectònic ofereix un paisatge de gran valor ecològic i cultural, resultat de la convivència secular entre les persones i el medi natural.

• **Finalment, com beneficia la població i l'entorn natural el fet que el seu ens estigui associat a ELFOCAT?**

Tot i que fa poc que som socis d'ELFOCAT, crec que formar-ne part ens ha de permetre compartir experiències amb altres propietaris forestals públics de Catalunya, accedir a coneixement tècnic especialitzat i defensar conjuntament els interessos dels municipis propietaris de forests.

Aquesta col·laboració de ben segur que ens ha de facilitar el fet d'impulsar una gestió forestal més eficient, sostenible i adaptada als nous reptes, especialment els derivats del canvi climàtic, i contribueix a posar en valor el paper fonamental que desenvolupen les forests públiques en la conservació del territori.

Sònia Bruguera Diego, alcaldessa de la Vall de Boí

D'interès

El conjunt de valls i serralades que formen la Vall de Boí conformen, segons s'indica a la pàgina web de l'Ajuntament, un "entorn natural quasi bé intacte, de gran varietat de vegetació, d'espècies autòctones, de rius i estanys, d'un clima d'alta muntanya molt variat... Així mateix, en l'àmbit del patrimoni cultural, la Vall de Boí conserva en els seus pobles, encara, l'estructura arquitectònica i les construccions domèstiques tradicionals que s'han anat preservant al llarg del temps, i el punt més important són les esglésies romàniques, testimoni present del període romànic a Catalunya. El Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, el Balneari de Caldes de Boí, l'Estació d'Esquí de Boí-Taüll, tot això, a més a més de les tradicions, la gastronomia i l'artesanía, fan de la Vall de Boí un paratge únic per conèixer i gaudir."

En el terme municipal es troben els nuclis urbans de Barruera, Boí, Cardet, Còll, Durro, Erill la Vall, Taüll i Saraís, així com el complex residencial del Pla de l'Ermita. Dins de la Vall del Noguera de Tort, trobem l'estació balneària de Caldes de Boí, i com a nucli despoblat destaca Saraís, parcialment resituat a la part baixa al costat del Noguera de Tor.

Un destí únic

L'àrea de turisme està gestionada pel Patronat de la Vall de Boí, organisme autònom administratiu de l'Ajuntament de la Vall de Boí. A la seva pàgina web es poden consultar totes les opcions per descobrir i viure el territori des de cadascun dels seus àmbits ("La Vall de Boí", "Aigüestortes", "Romànic i patrimoni", "Miradors", "Boí Taüll a l'estiu", "Activitats", "Els nostres pobles", "Termalisme", "Gastronomia", "Falles", "Fires i Festes", "Productors artesans"...).

© Sergi Boixader

© Oscar Rodbag

De dalt a baix, paisatge i vistes de Santa Eulàlia d'Erill la Vall.

CONEGUEM LES FORESTS DELS POBLES

La Coma i la Pedra

La Coma i la Pedra

<https://www.comapedra.cat/>

Comarca: Solsonès

Població (2025): 278 habitants

Superfície: 60,62 km²

Hectàrees de propietat forestal: 2.443 ha

Altitud: 1.004 m

Enllaç mapa

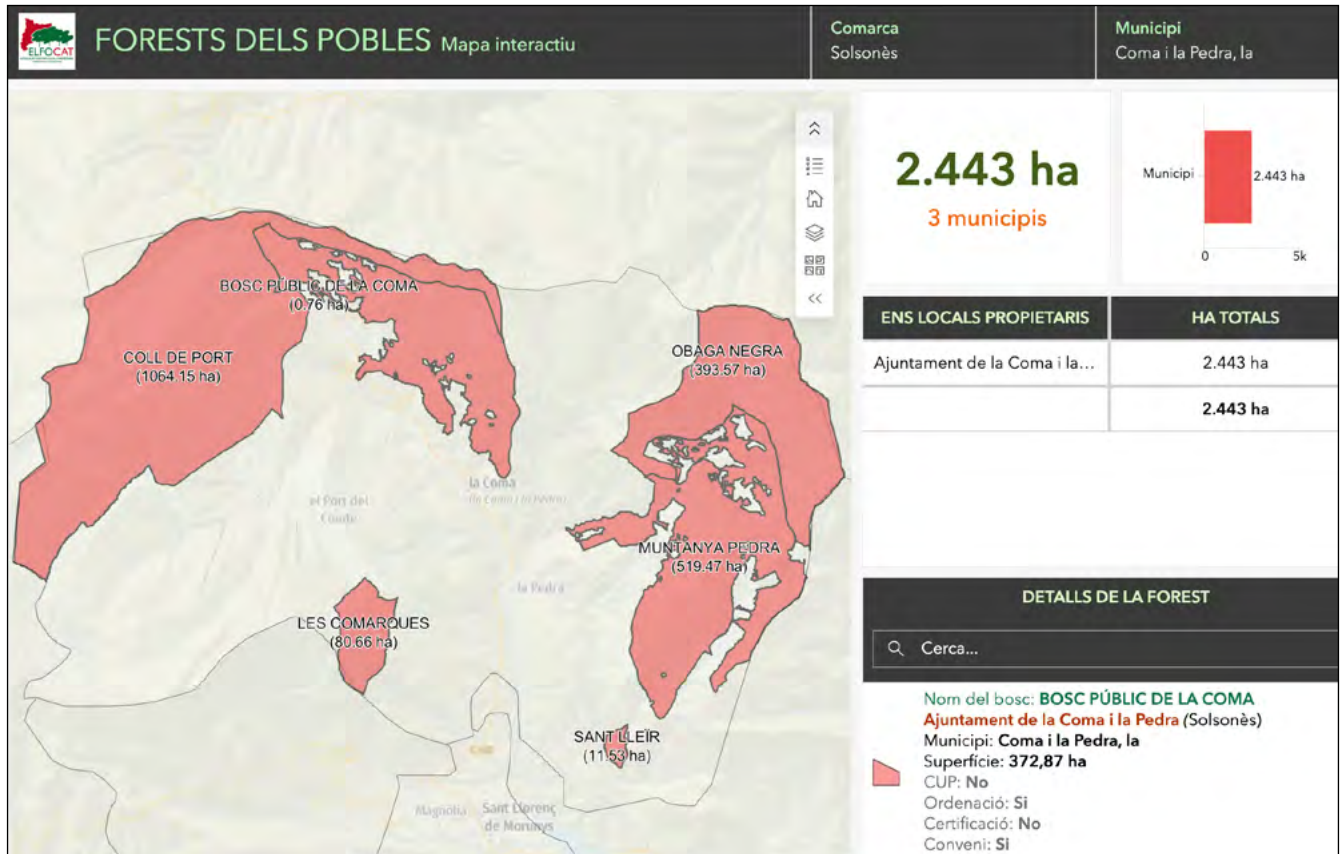

- **Com definirien el paper del seu ens amb relació a la gestió forestal dels terrenys dels quals és propietari?**

Ens agradaria tenir un paper més actiu en la gestió forestal dels terrenys dels quals som propietaris. Tanmateix, la manca de recursos humans i econòmics limita la nostra capacitat per dedicar-hi tots els esforços que considerem necessaris.

- **Quines accions destacarien, amb relació a aquestes forests?**

Les principals accions es refereixen a l'ordenació de les forests i la recerca de subvencions per poder executar actuacions de millora de la massa forestal, per afavorir-ne la conservació, la gestió sostenible i la prevenció d'incendis.

Font: visor de forests públiques d'ELFOCAT, on es detallen les forests locals propietat de l'Ajuntament de la Coma i la Pedra: bosc públic de la Coma (372,87 ha i 0,76 ha, ordenat), coll de Port (1.064,15 ha, CUP 109, ordenat), les Comarques (80,66 ha, CUP 110, ordenat), muntanya Pedra (519,47 ha, ordenat), Obaga Negra (393,57 ha, CUP 111, ordenat) i Sant Lleir (11,53 ha, ordenat).

- **Quines són les principals característiques dels territoris de què són propietaris?**

Es tracta de territoris d'alta muntanya, caracteritzats per un paisatge de gran valor natural, amb predomini de boscos subalpins i extenses masses de pi roig. Aquestes forests presenten una elevada riquesa ecològica i paisatgística, pròpia dels ecosistemes de muntanya.

La Coma.

Cap del Verd.

- **Finalment, com beneficia la població i l'entorn natural el fet que el seu ens estigui associat a ELFOCAT?**

La pertinença a ELFOCAT ens permet estar al dia de les subvencions, novetats i oportunitats relacionades amb la gestió forestal que, d'altra manera, potser no coneixeríem. Això ens facilita accedir a recursos i a informació útil per millorar la gestió dels nostres terrenys i repercuteix positivament tant en la conservació de l'entorn natural com en els beneficis per a la població.

Gerard Bajona Masanés, alcalde de la Coma i la Pedra

D'interès

El municipi de la Coma i la Pedra està situat a la Vall de Lord, a la capçalera del riu Cardener. Tal com s'indica a la seva pàgina web, "el terme comprèn els pobles de la Coma, cap de municipi, i el de la Pedra, la urbanització de Port del Comte i l'estació d'esquí del mateix nom, i inclou el despoblat de Pratformiu. La població (comardins), en gran part disseminada llevat del nucli de la Coma i la urbanització de Port del Comte, gaudeix del privilegi de l'aigua: a l'hivern disposa de l'estació d'esquí i, a l'estiu, de les aigües medicinals de la font de la Puda.

Al municipi també es troben les fonts del Cardener, punt de naixement d'aquest important afluent del Llobregat.

L'espai natural s'estén des de l'extrem nord-oriental del Solsonès i de la Vall de Lord, a la capçalera del Cardener, cap a la serra de Port del Comte (el Pedró dels Quatre Batlles, a 2.383 m, a l'extrem NW), fins a la serra del Verd (cap d'Urdet, a la serra del Gall, a 2.233 m, a l'extrem NE), serres separades pel coll de Port, o del Comte, fins a la serra de Querol (2.214 m a l'extrem SW, amb el Mirador del Querol, a 2.110 m) i la serra de Guixers (SE)."

La vegetació la formen principalment pins i roures, amb arbres singulars, com ara el Pollancre de Cal Masover, el Pollancre del Cardener, el Roure de Cal Calot, la Pinassa de Cal Calot, el Roure de Sant Lleïr, el Freixe de Sant Lleïr i l'Alzina de Sant Lleïr.

Monuments destacats

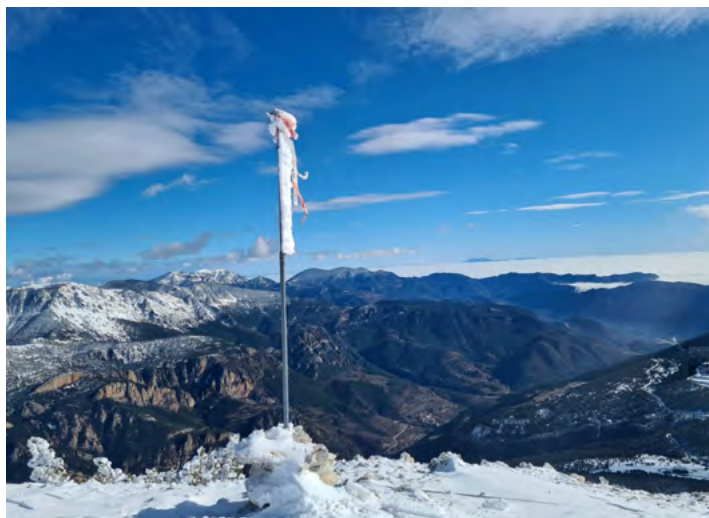
Del patrimoni històric del municipi en destaquen l'església parroquial de Sant Quirze i Santa Julita (situada a la plaça Major del poble), la Torre de la vila, l'esglésiola de Santa Creu o de la Mare de Déu del Roser, l'església

De dalt a baix, la Pedra, Port del Comte i l'Alzina de Sant Lleïr.

romànica de Sant Serni de la Pedra o l'esglesiola tardoromànica de Sant Cristòfol dels Pasquets.

A la pàgina web del municipi es poden consultar les diverses rutes que es poden fer pels voltants, així com totes les opcions vinculades a la pràctica del barranquisme i l'espeleologia, a l'Avenc Estella i el Forat de la Bòfia. 🌿

De dalt a baix i d'esquerra a dreta, Tossal de l'Estivella, Sant Serni de la Pedra i Santa Creu del Roser.

CONEGUEM LES FORESTS DELS POBLES

La Fatarella

La Fatarella

<https://www.lafatarella.cat/>

Comarca: Terra Alta

Població (2025): 841 habitants

Superfície: 56,42 km²

Hectàrees de propietat forestal: 612,36 ha

Altitud: 487 m

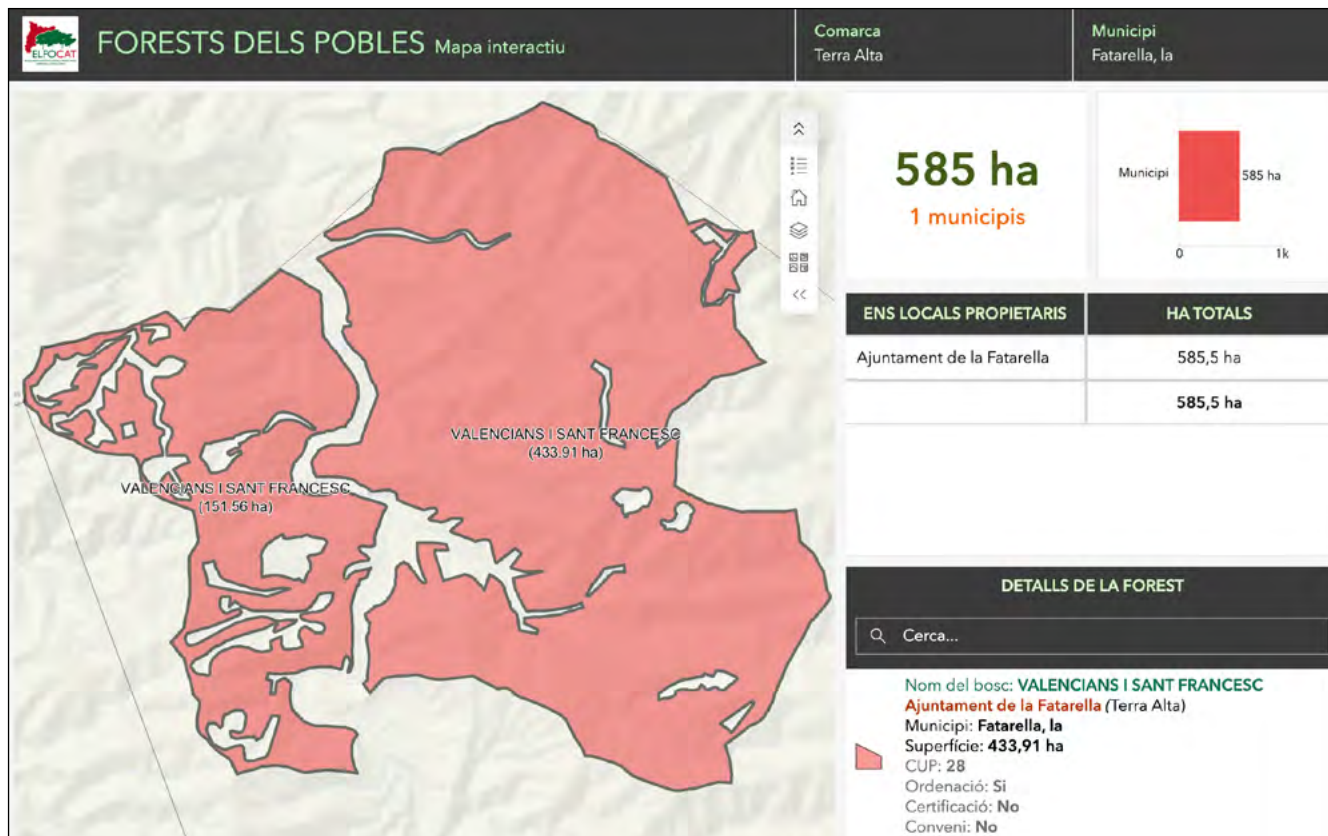
[Enllaç mapa](#)

- **Com definirien el paper del seu ens amb relació a la gestió forestal dels terrenys dels quals és propietari?**

El definiríem com a primordial. La Fatarella és un poble rural envoltat de boscos de titularitat tant pública com sobretot privada, amb un total de 3.600 ha. Estem situats a 550 m d'alçada i, per tant, tenim un territori abrupte, escarpat i en molts casos de difícil accés. Això ens fa estar més atents a la gestió forestal per evitar incendis. I és que encara tenim molt a la memòria col·lectiva l'incendi forestal de l'any 1994 que va acabar amb la vida de quatre valents bombers i va calcinar 5.500 ha, la majoria de massa forestal.

Des de l'Ajuntament intentem tirar endavant tot el que està a les nostres mans per fer una bona gestió forestal, i amb l'ajuda de les autoritats competents i també de l'ADF Pi Verd de la Fatarella restem en contacte constant per veure quines són les actuacions que han de millorar aquesta gestió forestal.

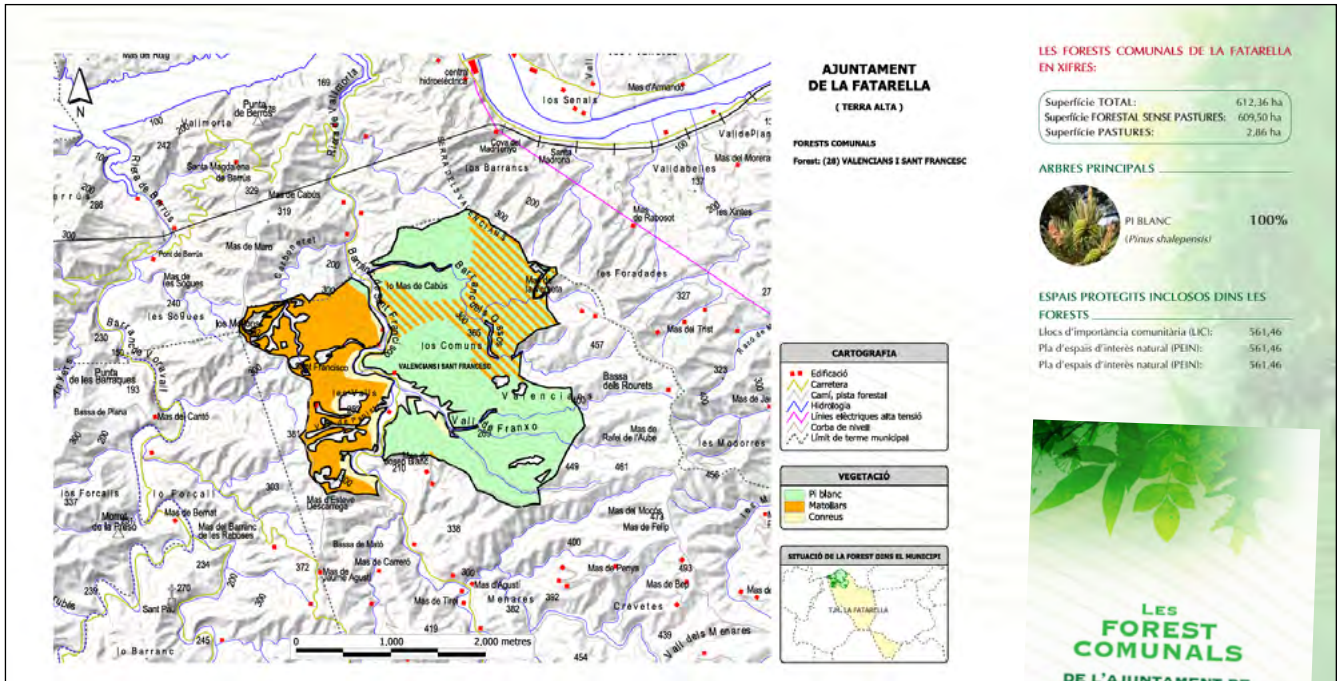
Font: visor de forests públiques d'ELFOCAT, on es detallen les forests locals propietat de l'Ajuntament de la Fatarella: Valencians i Sant Francesc (CUP 28, amb 433,98 ha i 151,56 ha).

• **Quines accions destacarien, amb relació a aquestes forests?**

L'Ajuntament de la Fatarella fa molts anys que treballa per a la conservació i la posada en valor del patrimoni agroforestal del municipi. Aquest compromís es remunta a l'any 1992, quan el Ple de l'Ajuntament va aprovar per unanimitat una moció que va suposar el punt de partida d'un conjunt d'actuacions destinades a afavorir i reactivar el desenvolupament socioeconòmic de la Fatarella. Des d'aleshores, s'han impulsat nombroses iniciatives relacionades amb la sostenibilitat, la gestió forestal, la prevenció d'incendis, la valorització dels recursos naturals i l'aprofitament dels recursos endògens del municipi.

Entre les actuacions més destacades podem citar:

- 1994: elaboració del **Diagnòstic i propostes per al desenvolupament local del municipi de la Fatarella** i creació de la marca turística "**Fatarella, municipi ecològic**".
- 1995: creació de l'**Agrupació de Defensa Forestal (ADF) Pi Verd de la Fatarella**, amb l'objectiu de contribuir a la prevenció i l'extinció dels incendis forestals i la protecció de l'entorn.

Extracte del tríptic sobre la Fatarella editat per ELFOCAT.

- 1997: adhesió del municipi a la **Carta d'Aalborg** i sol·licitud d'inclusió en la **Campanya de Ciutats i Viles Sostenibles**.
- 2001: impuls de diferents actuacions de caràcter ambiental, entre les quals destaca la revalorització de la tècnica constructiva de la **pedra seca**, la inauguració de la **Casa Ecològica** (edifici públic que incorpora energies renovables, sistemes bioclimàtics i mesures d'eficiència energètica) i la construcció de la **depuradora verda**. Aquell mateix any, l'Ajuntament va rebre el **Premi a les Actuacions Municipals per a la Gestió Mediambiental de la demarcació de Tarragona**.
- 2003: redacció del **Pla d'ordenació forestal de la CUP 28 "Valencians i Sant Francisco"**, posteriorment revisat i actualitzat.
- 2004: elaboració de l'**Agenda 21 de la Fatarella**.

- 2007: desenvolupament del projecte de **recuperació ambiental i paisatgística del barranc de Sant Francisco**, inclòs en el programa de suport a l'elaboració de projectes ambientals innovadors i sostenibles de la Diputació de Tarragona.
- 2010: revisió i actualització del **Pla d'ordenació forestal de la CUP 28**.
- 2013: creació de l'**Associació de Propietaris Forestals de la Fatarella**, amb la voluntat d'impulsar una gestió forestal activa i coordinada de les finques privades del municipi.
- 2014: adhesió al **Pacte d'Alcaldes i Alcaldesses**, que reforça el compromís municipal amb la sostenibilitat i la lluita contra el canvi climàtic.
- 2016: aprovació del **Pla d'acció per l'energia sostenible de la Fatarella** i del **Pla tècnic**

de gestió i millora forestal conjunt (PTGMFc), promogut per l'Associació de Propietaris Forestals de la Fatarella amb el suport de l'Ajuntament. Aquest instrument permet planificar actuacions de gestió i millora forestal en els boscos privats del terme municipal.

- 2016: desenvolupament del projecte d'**adequació dels camins ramaders i d'altres elements patrimonials** de la Fatarella, que va rebre el **XII Premi Iniciativa Medi Ambient de la Diputació de Tarragona**.

- 2020: implantació d'una **xarxa de calor de biomassa forestal** per subministrar

Font de Sant Joan.

energia a diversos equipaments municipals, en el marc del projecte Xarxa de Calor de Proximitat de la Diputació de Tarragona. També es va prorrogar el **Pla d'ordenació forestal de la CUP 28** i es va redactar i aprovar el **Plànol de delimitació de les mesures de prevenció d'incendis forestals**.

- 2021: participació dels boscos municipals i d'altres finques privades de la Fatarella, amb una superfície conjunta de **7,8 ha**, en el projecte **LIFE BioReformed**, orientat a millorar la viabilitat econòmica de la gestió dels boscos mediterranis mitjançant tractaments silvícoles i la posterior valorització dels productes fusters.
- 2023: redacció i aprovació inicial del **Pla de prevenció d'incendis forestals (PPI)**.
- 2023: posada en funcionament de l'**Establiment de Manipulació de Carn de Caça**, com a element vinculat a la gestió de les poblacions cinegètiques i a l'activitat del territori.
- 2024: redacció d'un nou **Pla d'ordenació forestal de la CUP 28** i organització de l'exposició "**Terra cremada**", coincidint amb el 20è aniversari de l'incendi forestal de 1994.
- 2024: actualització del **Pla director de la Xarxa de Distribució de Calor Generada per Biomassa**.
- 2025: elaboració de l'**Inventari de camins del municipi de la Fatarella**, una eina necessària per conèixer, conservar i planificar adequadament aquesta xarxa d'infraestructures rurals i forestals.

Aquesta trajectòria posa de manifest que la gestió forestal a la Fatarella no és una actuació puntual, sinó una política mantinguda durant més de tres dècades.

Tanmateix, actualment ens trobem davant d'un escenari complex. La Fatarella pateix una pèrdua continuada de població: de

Sènia de ca la Marta.

1.130 habitants l'any 2010 s'ha passat a 841 habitants l'any 2025. Aquesta evolució va acompanyada d'un important envelliment de la població, d'una pèrdua d'activitat agrària i econòmica i d'una disminució progressiva de la superfície agrícola treballada.

L'abandonament de l'activitat agrària té també conseqüències: augmenta la superfície forestal sense una gestió suficient, es perd el mosaic agroforestal tradicional

i augmenta la continuïtat de la vegetació, fet que incrementa la vulnerabilitat davant dels incendis forestals, la sequera i altres riscos naturals.

Un altre objectiu que l'Ajuntament considera important és la reactivació de l'Associació de Propietaris Forestals de la Fatarella, creada l'any 2013. L'Associació va néixer amb la voluntat d'afavorir una gestió conjunta de les propietats forestals del municipi i, en el moment de la seva constitució, va arribar a agrupar aproximadament 1.300 ha, d'un total d'unes 3.214 ha de superfície forestal del terme municipal. D'aquestes, aproximadament 612 ha corresponien a superfície pública i la resta a propietats privades, fet que representava prop del 40 % de la superfície forestal del municipi.

En definitiva, volem que el bosc deixi de ser percebut únicament com un espai que cal protegir i passi a ser també un recurs que cal gestionar, cuidar i posar en valor, tant ambientalment com social i econòmic.

• **Quines repercussions econòmiques i beneficis (per a l'entorn, la biodiversitat, la qualitat de vida dels habitants...) se'n deriven, per al territori/municipi, d'aquesta gestió?**

Un dels reptes que considerem prioritaris és posar en valor el patrimoni agroforestal de la Fatarella i convertir-lo en una oportunitat per al municipi. La gestió forestal no s'ha d'entendre únicament com una actuació de prevenció d'incendis, sinó també com una eina per generar activitat econòmica, aprofitar els recursos locals, conservar el paisatge i la biodiversitat i, en definitiva, contribuir a fer possible que la població pugui viure i treballar al territori.

Des de la Fatarella s'estan promovent accions perquè el municipi pugui incentivar el turisme

de muntanya, i per això és bàsic tenir una bona gestió dels espais forestals. Tot i així, les repercussions econòmiques segurament no són prou significatives ja que, per desgràcia, i a causa del preu del fruit, la pagesia i el sector primari no estan passant per un bon moment. Per això, una bona gestió forestal pot ajudar a millorar l'entorn, conservar el territori i fer de la Fatarella un municipi més cuidat i atractiu, fet que contribueix també a crear oportunitats perquè la població pugui viure i treballar al territori.

- **Quines són les principals característiques dels territoris de què són propietaris?**

El terme municipal de la Fatarella es caracteritza per un paisatge mediterrani en mosaic, on es combinen les zones forestals amb els camps de conreu. Tradicionalment, els conreus eren principalment de secà, però en els darrers anys també s'han introduït zones de regadiu relacionades amb la Zona Oriental de la Terra Alta.

Les zones forestals municipals es troben en un terreny abrupte i amb molt pendent, cosa que dificulta l'accés a les zones forestals i la realització dels treballs de gestió i manteniment.

Els elevats pendents també dificulten les tasques de prevenció i extinció dels incendis forestals. Per això, és important planificar i mantenir adequadament la xarxa de camins i les infraestructures forestals.

Pel que fa a les forests municipals, els principals tipus de vegetació que hi trobem són matollars i, majoritàriament, pinedes adultes de pi blanc. També hi ha una part de la superfície forestal formada per pi blanc jove, que prové principalment de la regeneració natural després de l'incendi forestal de 1992.

En les pinedes adultes s'han fet treballs de gestió forestal per millorar l'estructura dels boscos, reduir-ne la vulnerabilitat i fer-los més resistents. En les zones de regenerat, els pins blancs han crescut amb una densitat molt elevada. Els arbres han crescut poc i són molt prims i poc desenvolupats.

Tot plegat fa que la gestió d'aquest patrimoni forestal sigui especialment complexa i, alhora, necessària.

Relloige de sol que forma part de la proposta cultural "Art al Ras".

- **Quines curiositats o anècdotes ens en poden explicar?**

És remarcable que el percentatge de massa forestal, no només a la Fatarella sinó també a tot el país, creixi de manera exponencial i creiem fermament que s'hauria de valorar molt més la feina del pagès. De tant en tant utilitzem una frase per donar valor a aquest sector: "Val més la feina d'un pagès que la de 100 bombers".

A la llarga necessitem d'una manera més clara i decidida la tasca que fan les pageses i pagesos, no només per continuar recollint fruit de gran qualitat, sinó perquè serà l'única manera de conservar el nostre paisatge i aturar els incendis forestals.

- **Finalment, com beneficia la població i l'entorn natural el fet que el seu ens estigui associat a ELFOCAT?**

Tenir un poble i un entorn més agradable i cuidat fa que els habitants de la Fatarella ens sentim més còmodes i orgullosos del nostre terme municipal i això fa que, quan la gent de fora ens visita, també s'emporti una bona sensació. D'altra banda i a escala més específica:

Església parroquial de Sant Andreu.

- ELFOCAT facilita que els municipis puguin accedir a ajuts, subvencions i programes específics de gestió forestal.
- Una gestió forestal planificada permetria a la llarga i gràcies a la iniciativa d'empreses locals l'aprofitament sostenible de la fusta i restes de poda, la biomassa i altres recursos forestals.
- Més capacitat d'influència: formar part d'una xarxa de municipis forestals dona més força a l'hora de defensar necessitats comunes de les zones rurals davant de les autoritats competents.
- Una gestió activa dels boscos contribueix a reduir l'acumulació de combustible vegetal i, per tant, el risc i la intensitat dels incendis forestals.
- Conservació de la biodiversitat: els boscos ben gestionats afavoreixen la preservació d'espècies vegetals i animals, i mantenen els equilibris ecològics del territori. Si no és així

–i a la Fatarella en tenim un bon exemple amb les hectàrees cremades l'any 1994–, les forests acaben essent un oasi per a les espècies cinegètiques. En el nostre cas, això ha provocat grans pèrdues econòmiques en l'agricultura local i en els cultius més extensos: vinya, olivera, ametller i sobretot avellaner, un fruit que ens identifica com a poble.

En síntesi, l'adhesió de l'Ajuntament de la Fatarella a ELFOCAT permet disposar de més recursos, coneixement i capacitat d'actuació per gestionar de manera sostenible les nostres més de 3.500 ha forestals, cosa que alhora afavoreix la seguretat, l'economia local i la conservació del patrimoni natural del municipi.

Jordi Rius Gironés
Alcalde de la Fatarella

D'interès

La Fatarella és un dels dotze municipis que formen la Terra Alta. Està situat al nord-est de la comarca, prop de la vall de l'Ebre, en contacte directe amb la Ribera d'Ebre.

Com comenta l'alcalde, Jordi Rius Gironés, "és un municipi amb un patrimoni molt divers. En l'àmbit de la memòria històrica, la Fatarella té un patrimoni

especialment rellevant vinculat a la Batalla de l'Ebre i a la Guerra Civil. El Memorial de les Camposines, el Centre d'Interpretació «Internacionals a l'Ebre» i l'espai històric de les Deveses permeten conèixer aquests episodis. A més, tenen una funció educativa important, ja que ajuden a mantenir viva la memòria, transmetre valors de pau i donar a conèixer la història a les noves generacions.

El nucli antic constitueix també un espai d'interès, amb els seus perxes, portals, cases tradicionals i edificis religiosos, que permeten descobrir l'evolució urbana i la manera de viure de la població al llarg del temps. La Ruta dels Perxes ajuda a conèixer aquest

Perxe de cal Gatet. Tram de carrer cobert.

patrimoni i connecta el nucli amb espais de gran interès paisatgístic, com el mirador de la Terra Alta.

Un altre dels elements més característics de la Fatarella és el patrimoni de la pedra seca, molt relacionat amb l'activitat agrícola i amb la transformació del territori al llarg del temps. Les cabanes de volta, els marges, els camins i altres construccions formen un paisatge cultural que mostra la relació entre les persones i el territori. La Ruta de les Sènies permet descobrir aquest patrimoni.

La Fatarella disposa, així mateix, d'un entorn natural i agroforestal que ofereix moltes possibilitats per al senderisme, el cicloturisme, els passejos... La Ruta de Sant Francisco i els Miradors, la Ruta de Sant Bertomeu, la Ruta de la Pau i altres itineraris permeten descobrir fonts, horts, barrancs, molins, boscos, sistemes tradicionals de reg i diferents elements del paisatge rural, amb vistes sobre la Terra Alta, la Ribera d'Ebre i les terres d'Aragó.

Trinxeres de l'espai històric de les Deveses.

Una singularitat que enguany ha adquirit una especial rellevància és el patrimoni astronòmic i el cel nocturn. Durant els anys 2025-2026, el municipi ha renovat part de l'enllumenat públic amb un sistema més eficient i respectuós amb el medi nocturn, reduint la contaminació lumínica. Aquesta actuació permet conservar la qualitat del cel fosc i afavoreix l'observació de les estrelles. Aquesta millora en l'enllumenat pot contribuir al fet que la Fatarella obtingui en el futur la certificació Starlight, que reconeix els espais amb bones condicions per a l'observació del cel nocturn i el compromís amb la seva protecció. Aquest seria un recurs natural que complementaria molt bé el patrimoni paisatgístic i cultural del municipi.

També cal destacar la cultura popular i les tradicions del municipi. La Festa de l'Oli és una de les expressions més representatives de la vinculació de la Fatarella amb el

món agrícola, juntament amb una gastronomia pròpia basada en productes i receptes tradicionals com la clotxa, la *tortada*, el romesco i la truita amb suc. L'oli DOP Terra Alta, els fruits secs, el vi, les coques i els embotits completen una oferta gastronòmica estretament vinculada al territori.

La Fatarella té el repte de posar en valor aquest patrimoni sense perdre'n l'autenticitat, fomentant un model de descoberta i turisme de baixa intensitat, respectuós amb el medi i amb retorn per al territori. L'objectiu és que aquest patrimoni sigui, abans que res, un recurs per a la pròpia població i, alhora, una oportunitat per generar activitat econòmica, coneixement i ocupació." 🌱

COM ASSOCIAR-SE A ELFOCAT

L'Associació d'Entitats Locals Propietàries Forestals a Catalunya (ELFOCAT) agrupa els ens locals públics amb patrimoni forestal o amb gran vinculació amb el sector forestal de Catalunya.

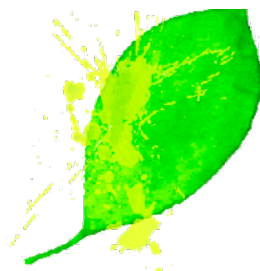
Per ingressar com a soci a ELFOCAT cal ser una entitat local (ajuntament, EMD, consorci, consell comarcal, diputació...) amb propietat forestal pròpia, o bé estar vinculat amb el món forestal, i prendre un acord de l'òrgan de govern competent (en general, el ple de la corporació) amb el qual s'aprova la voluntat de formar part de l'associació i es nomena un representant de l'entitat local en aquesta associació.

Clicant [AQUÍ](#) trobareu un model d'acord de ple. Un cop pres l'acord, el podeu fer arribar a l'adreça d'ELFOCAT:

Associació ELFOCAT

Plaça de la Trobada, s/n (edifici Ajuntament)
25700 Montferrer (Alt Urgell), Lleida

També, en aquest apartat [de la pàgina web d'ELFOCAT](#) hi trobareu els estatuts vigents.

FORESTS DELS POBLES

La revista d'ELFOCAT

Número 9 • Estiu 2026

www.elfocat.cat